

L'ART DE RIEN

PEDAGOGISCH DOSSIER NR. 11

Voorwoord

De tentoonstelling *L'art de rien* neemt de vorm aan van een groot hedendaags rariteitenkabinet, met een vrolijke kijk op hedendaagse kunst en haar uitdagingen, regels, vormen en tegenstrijdigheden. Curator en collectioneur François de Coninck en Galila Barzilai Hollander, eveneens collectioneur, delen hun passie voor kunst en hedendaagse kunstenaars in een benadering met een luchtige en poëtische insteek.

In de verschillende hoofdstukken van dit pedagogisch dossier wordt een subjectieve selectie voorgesteld van alles wat er op en rond de tentoonstelling kan worden ontdekt, aangevuld met een niet-exhaustieve lijst van referenties om de ontdekkingstocht nog interessanter te maken.

Deze bundel wil aan de geïnteresseerden extra leesleutels aanreiken voor hun bezoek aan de tentoonstelling. Ook al is hij vooral bedoeld voor leerkrachten en begeleiders van verenigingen, hij kan ook perfect dienen voor wie de tentoonstelling alleen bezoekt. Sommigen onder jullie kiezen om te worden rondgeleid door een van onze vaste gidsen. Hun taak bestaat erin om een dialoog tot stand te brengen tussen de bezoekers en de kunstwerken. Dit vertaalt zich in een actief bezoek waarin iedereen zijn of haar gevoel kan uitdrukken, zijn of haar bevindingen kan delen met de groep en zijn of haar kritische geest kan laten werken in een positief en open kader. Gesprekken en opmerkingen zijn meer dan welkom, zolang dit met respect voor ieders mening gebeurt.

We kijken uit naar uw bezoek aan de CENTRALE!

Woordje van de curator

Werken die gemaakt zijn van iets van niets raken mij diep. Van een door Picasso gemaakte stierenkop samengesteld uit een fietsstuur en -zadel tot de kwetsbare en poëtische producties van *arte povera*, alles weet me te bekoren zolang het armoedige rijmt met generositeit. Alles van die spaarzaamheid op het vlak van middelen ten dienste van het artistieke weet me te verwonderen, te triggeren, te amuseren en te verleiden. Wanneer iets een glimlach op het gezicht tovert, zet het ook aan tot nadenken. En er is heel weinig nodig om onze blik op dingen te verschuiven en dus een nieuwe kijk te ontwikkelen. Vandaag ben ik nóg gevoeliger geworden voor de poëtica van het kleinste gebaar omdat de huidige kunst, net zoals andere productie- en consumptiedomeinen, gekenmerkt lijkt te worden door een wildgroei aan dure materialen en technologische middelen, helaas vaak met de bedoeling om het publiek te verbluffen. Daartegenover staat de vormelijke soberheid van kunstwerken die ontstaan zijn vanuit iets van niets en die een extra dimensie van schoonheid en betekenis geven aan hun bescheiden aanwezigheid in deze pronkerige wereld.

François de Coninck, gastcurator

De kunstenaars

Elodie Antoine, Stephan Balleux, Florian Borkenhagen, Alain Bornain, Razvan Botis, Armelle Caron, Leo Copers, Dominique De Beir, François de Coninck, Peter de Cupere, Damien De Lepeleire, Boris Dennler, Marco De Sanctis, Marco Dessardo, Claude Faure, Benoît Felix, Alain Germoz, Olivier Goka, Benoît Grimalt, Hervé Georges Ic, Markus Hofer, Silja Hubert, Gudny Rosa Ingimarsdottir, Michael Johansson, Philippe Kessel, Florian Kiniques, Nicolás Lamas, Sandra Lecoq, Alexandre Léger, Paul Leitner, Perrine Lievens, Laura Lima, Luiz Philippe, Jorge Macchi, Léa Mayer, Maëlle Maisonneuve, Dries Meddens, Clémentine Mélois, Miller Levy, Olivier Liegent, Sabrina Montiel-Soto, Pol Pierart, Yoann Piccardi, Marija Rinkeviciuté, Alain Rivière, Andrei Roiter, Marie Rosen, Ariel Schlesinger, André Stas, Wolfgang Schulte & Liana Zanfrisco, Olivier Sidet, Chris Soal, Jonathan Sullam, David Taborn, Christophe Terlinden, Laurent d'Ursel, Huub Vinken, Bernard Villers, Pascale de Villers, Fanny Viollet, John Van Oers, Guy Vording, Léon Vranken, Samir Willems, Tatiana Wolska.

Kernwoorden

pareidolie¹, readymade, hergebruik, echt-nep, humor, woordspeling, verdraaiing, kritische blik, emoties, materialen, bijeenprokkelen, personificatie van voorwerpen, verzameling, reorganisatie, herschikking, toe-eigening, handeling, beeld, parallelle economie, circulaire economie, milieubewustzijn

¹ Zie pagina 3.

Bijzondere privécollecties

Citaat: “Verzameling van natuurlijke of artificiële objecten, die tijdelijk of permanent buiten het economisch circuit worden gehouden en worden onderworpen aan een specifieke bescherming en blootgesteld aan blikken van anderen in een speciaal hiertoe ingerichte gesloten ruimte; de collectie is een universeel gegeven [...] dat aanwezig is in elke menselijke samenleving.”²

De curator van de tentoonstelling *L'art de rien*, François de Coninck, nodigde hoofdzakelijk in Brussel gevestigde kunstenaars uit die allen over de gave beschikken van *het kleinste gebaar* en een voorliefde hebben voor *armoedig materiaal*, om enkele van hun werken tentoon te stellen. Verder laat de expo *L'art de rien* een aantal werken zien uit twee privéverzamelingen van hedendaagse kunst, de collectie van Galila Barzilai Hollander en de collectie van François de Coninck. De collectie van Galila Barzilai Hollander ontstaat als gevolg van een misverstand. Tijdens een bezoek aan New York stuit ze op reclame voor de Armory Show. Ervan uitgaand dat het een tentoonstelling van wapenuitrustingen zou zijn, was ze zeer verrast om er een beurs voor hedendaagse kunst aan te treffen. Het is daar dat zij haar allereerste hedendaagse kunstwerk van haar collectie aanschaft. Sindsdien is zij haar verzameling verder blijven uitbreiden, met als centrale thema's het oog, het boek, de stoel en recycleren.³

Citaat: “Het is een passie voor het ongerijmde object dat [Galila] drijft: het speelse, uit de toon vallende, paradoxale en geestige voorwerp dat ons op een verkeerd been zet en onze mentale koers wijzigt; het kunstwerk met een verrassingseffect door het vervormen van de realiteit die zich voor onze ogen ontvouwt.”
François de Coninck

Luistertip: Gesprek met Galila Barzilai Hollander in het kader van de tentoonstelling *Private Choices: 11'05"* https://soundcloud.com/brussels_culture/private-choices-collection-galila-de-rien

Meer weten over de geschiedenis van de privéverzamelingen: https://www.centrale.brussels/wp-content/uploads/2018/01/Pedagogisch-dossier_PC.pdf

² POMIAN, K., (2001). Collection: une typologie historique. *Romantisme*, 112, p.9.

³ <https://galilaspoc.com/fr/about>

Geselecteerde werken

Collection Vonpischmeyer, 2007-2023

Olivier Goka (1972. Woont en werkt in Brussel)

Olivier Goka is illustrator van opleiding en maakt sculpturen, figuren en illustraties van hergebruikte plastic elementen. Het begon allemaal met het bijeenzoeken van zijn materiaal tussen achtergelaten snuisterijen op de rommelmarkt van het Brusselse Vossenplein. Doorheen de jaren kreeg hij meer bekendheid en schonken mensen hem zelf allerhande plastic voorwerpen die hij klasseert volgens vorm en kleur in zijn atelier om ze vervolgens te verwerken in zijn composities.

De kunstenaar is zeer gevoelig voor pareidolie – dat is het vermogen van onze hersenen om bepaalde menselijke of dierlijke vormen waar te nemen in natuurelementen of objecten – en dat blijkt ook duidelijk uit zijn oeuvre.

Olivier Goka exposeert in de CENTRALE de teloorgegangene ‘echte nep-collectie’ van Léopold Vonpischmeyer, een mysterieuze kolonist die naar Congo werd gestuurd voor een missie in de rubberhandel en er verliefd werd op de Afrikaanse beeldhouwkunst maar wiens verzameling verloren ging.

Olivier Goka stelt deze collectie van maskers en sculpturen opnieuw samen aan de hand van plastic afval.

De kunstenaar werpt een blik op kolonisatie en culturele toe-eigening, en gaat hierin zo ver dat hij onbedoeld een collectionneur van Afrikaanse kunst in de val lokte. Die wilde immers een van zijn werken aankopen, omdat hij dacht dat het om een origineel ging.

Net zoals de Afrikaanse beeldhouwkunst gaat van de beelden van Olivier Goka een zekere kracht uit; de kracht van het zich toe-eigenen, de kracht van hergebruik van plastic, een symbolisch materiaal van het antropoceen dat al even controversieel is als onmogelijk om te recycleren.

Citation: “De echte nep-collectie Vonpischmeyer van Olivier Goka bestaat uit een reeks plastic

sculpturen die rechtstreeks geïnspireerd zijn op de catalogi en kunstwerken bewaard in de musea voor Afrikaanse etnische kunst. Een ludieke en ongewone benadering waarbij wordt gespeeld met echt en nep, oud en nieuw, het sacrale en het elektrisch afval van onze consumptiemaatschappij. Thema’s die via de collectie gaan resoneren met de vele museum-gerelateerde problemen. De vervaardiging van de kunstwerken van de *collectie Vonpischmeyer* – met de naam van een imaginaire verzamelaar, dubbelganger van de kunstenaar, verwoed verzamelaar van materialen – bestaat exclusief uit een assemblagemethode van plastic die Olivier Goka reeds vele jaren nauwgezet ontwikkelt. In zijn atelier heeft de kunstenaar een onwaarschijnlijke hoeveelheid plastic onderdelen verzameld en geklasseerd volgens kleur en vorm, die hij her en der wist bijeen te sprokkelen mede met de hulp van zijn entourage. Zijn kunst bestaat uit zijn vermogen van het visualiseren van het vooropgestelde kunstwerk dat tot stand zal komen met deze veelvormige bestanddelen.”
François Delvoye⁴ ⁴ <http://oliviergoka.com/vonpischmeyer>

Portret van Léopold Vonpischmeyer © Collection Vonpischmeyer, Olivier Goka, 2007

Biografie van Léopold Vonpischmeyer
Geboren in Montzen in 1872 –
overleden in Aken in 1912

De jonge Belgische militair Léopold Vonpischmeyer wordt op 21-jarige leeftijd naar de onafhankelijke staat Congo gestuurd op bevel van onderofficier Louis Leclercq. Hij wordt er belast met de handel met de lokale bevolking voor rekening van een rubbermaatschappij in het district Aruwimi, in de regio Ituri. Door zijn link met de Openbare Weermacht (Force Publique) en zijn rol als onderhandelaar kan hij wapens ruilen, niet voor rubber – zoals zijn functie voorschrijft –, maar voor de intussen befaamde beelden en rituele objecten die samen de collectie Vonpischmeyer vormen en tot op vandaag nooit eerder werden tentoongesteld.

Kunstverzamelaar Léopold Vonpischmeyer was de grondlegger van een vorm van ruilhandel die in de tijd van afgehakte handen en gedwongen rekruteringen ongezien was en ingegeven door een passie. In 1894 werd hij echter getroffen door een ernstige vorm van dysenterie en werd hij vervangen door een andere onderhandelaar die, meer conform de ingesteldheid van die tijd, rubber en de bijhorende exploitatiepremies verkoos boven beeldhouwwerken. Nadat de weinig orthodoxe en vredelievende praktijken van de verzamelaar Vonpischmeyer aan het licht kwamen, werd hij uit het leger gebannen en naar Duitsland gestuurd om er te werken in een autobandenfabriek.

In diezelfde periode kwamen in Congo dorpen gewelddadig in opstand tegen de nieuwe opgelegde orde van zijn opvolgers en de uitbuiting van de lokale arbeidskrachten. De lokale bevolking werd beroofd, geïsoleerd en gefolterd in die helse spiraal van confrontaties met de Belgische overheid. De Belgische functionarissen en het Belgische leger namen op bloederige wijze wraak en staken verschillende dorpen in brand, waaronder Yambi, nabij Iteke. Aldus herleidden ze een originele en miskende artistieke productie tot as.

De ontroostbare en door malaria, dysenterie en autobanden uitgeputte Vonpischmeyer sterft in 1912. Hij laat enkele kostbare koffers na die hij tijdig naar Europa had laten verschepen. Kunstvoorwerpen die ontsnapt zijn aan een ramp en die nu de unieke collectie vormen van een militair die etnoloog werd.⁵

⁵ *Idem.*

Leestip:

Dupont-Besnard, M. (2021). *3 000 déchets excavés d'un site archéologique, le désastreux symbole de « l'ère du plastique »*. Numerama.

<https://www.numerama.com/sciences/680547-3-000-dechets-excaves-dun-site-archeologique-le-desastreux-symbole-de-lere-du-plastique.html>

Mytum, H., & Meek, J. (2021). *The Iron Age in the Plastic Age: Anthropocene signatures at Castell Henllys*. *Antiquity*, 95(379), 198-214. doi:10.15184/aqy.2020.237

<https://www.cambridge.org/core/journals/antiquity/article/iron-age-in-the-plastic-age-anthropocene-signatures-at-castell-henllys/716DAC98547C4A4D971E2E916589B8A3>

La Collection des Empathiques, 2019

Léa Mayer (1987. Woont en werkt in Brussel) & Maëlle Maisonneuve (1988. Woont en werkt in Brussel)

Léa Mayer en Maëlle Maisonneuve ontmoetten elkaar in Brussel tijdens hun studies in 2007 en zijn in 2013 een artistieke samenwerking begonnen met de lancering van een reizend artistiek platform, *Le Château*⁶, waarbij kunstenaars werden uitgenodigd om te exposeren in (of rond) een miniatuurkasteel. Dit ongewone object geeft de ontmoeting vorm. Zijn 'zakformaat' laat toe om de reis per post te laten gebeuren, en vergemakkelijkt zo de internationale dimensie van het project door zijn geringe kost en zijn beperkte ecologische voetafdruk.

Le Château is een rondreizend artistiek platform dat in 2013 het daglicht zag in Brussel, dankzij Léa Mayer en Maëlle Maisonneuve.

Le Château is een tentoonstellingsruimte zonder winst oogmerk, gecreëerd in een miniatuurkasteel.

Het doel van het Château is om een autonome tentoonstellingsruimte op te richten (hoe klein ook) en om jonge kunstenaars te promoten.

Le Château is een plek zonder enige lucratieve insteek, met als enige doel het ondersteunen van veelbelovend artistiek talent.

Le Château beschikt over ongeveer 515 cm² tentoonstellingsruimte en is ongeveer 9630 cm³ groot.

Door zijn geringe omvang kan het Château per post worden verstuurd en heeft het ook een internationale zichtbaarheid.

Le Château is een format dat de diversiteit van de artistieke benaderingen van de deelnemers tot uiting brengt.

Le Château vloeit voort uit een verlangen om te delen, uit te wisselen en te ondersteunen.

Le Château creëert verbinding, op sociaal en internationaal vlak en op het vlak van postverkeer.⁷

Tijdens een residentie in 2018 werken de kunstenaressen samen aan *La Collection des Empathiques*, een installatie bestaande uit 84 objecten/sculpturen. Het is een open, veranderlijke collectie, waarbij voorwerpen worden toegevoegd of verwijderd doorheen de expomomenten, met als constante het aantal van 84 werken. Voor Léa Mayer en Maëlle Maisonneuve heeft de collectie iets kinderlijks dat uitgaat van die kleine voorwerpen zonder intrinsieke waarde die niettemin zo kostbaar zijn in de ogen van de persoon die ze verzamelt. In functie van de ruimte waar de collectie wordt getoond, wordt een structuur bedacht voor de voorwerpen/sculpturen. De twee kunstenaressen spelen met de dialoog tussen materialen en objecten en hoe deze ontmoeting kan worden gelijkgesteld met een relatie tussen twee personen. (Neemt een voorwerp de bovenhand? Brengen ze elkaar in balans? Gaat er iets agressiefs uit van het voorwerp, is het egoïstisch? ...) De kunstenaressen bespreken de emoties die zij aan elk voorwerp, elke sculptuur zouden kunnen toekennen om ze vervolgens te klasseren en in families onder te brengen: de meelevende, de milde, de intieme, de rivalen, de volgzame, de in elkaar opgaande, de onverschillige ... Centraal in de ruimte ontvouwt zich een structuur die de verbinding tussen de menselijke emoties concretiseert. De toeschouwers worden uitgenodigd om hun perceptie van de voorwerpen in vraag te stellen en om na te gaan welke emoties ze er zouden aan koppelen.

⁶ <https://l-e-c-h-a-t-e-a-u.be/>

⁷ <https://l-e-c-h-a-t-e-a-u.be/About-Le-Chateau>

Collection des Empathiques, 2018
© Léa Mayer & Maëlle Maisonneuve, foto Rémi Vimont

Sans titre (Bouquets), 2014

Léa Mayer (1987. Woont en werkt in Brussel)

Aan de oorsprong van dit project ligt een boeketje madeliefjes en paardenbloemen dat Léa Mayer krijgt van een klein meisje. Het boeketje is zowel een uitdrukkingmiddel als blijk van waardering. De kunstenaar voelt zich aangetrokken tot de geschiedenis van de bloemsierkunst. Ze ontdekt stromingen die nauw aanleunen bij de kunstgeschiedenis en bestudeert de protocollen en strikt opgelegde regels. Een bloemstuk kan vergeleken worden met een compositie in de schilderkunst. Léa Mayer vraagt aan twee bloemisten om een boeket samen te stellen. Vervolgens bootst zij zeer natuurgetrouw elke bloem van de drie boeketten na met behulp van papier en verf. Dit resulteert in drie 'stilleven's' in een verschillende stijl: hedendaags, klassiek en primitief. De papieren boeketten die bijna tien jaar geleden werden gecreëerd, veranderen, verwelken langzaam en stellen de toegevoegde waarde in vraag van de representatie van de realiteit.

Meer lezen over dit oeuvre :

<https://www.learmayer.net/artworks/untitled-bouquets/>

Untitled (module 3), 2021

Tatiana Wolska (1977. Woont en werkt in Brussel)

In haar artistiek onderzoek richt Tatiana Wolska zich sterk op de circulaire economie. Al van jongs af aan was zij vertrouwd met recyclage en *upcycling*. Voor haar is dit een werkwijze die gelijkstaat aan schoonheid en intelligentie. Tijdens haar studies beschikt ze over slechts een klein budget, wat haar ertoe aanzet om voor haar kunst zaken te gaan hergebruiken, waaronder ook plastic flessen die zij gebruikt voor haar monumentale sculpturen. Onder de indruk van het materiaal, test Tatiana Wolska verschillende manieren van assemblage uit, om uiteindelijk te kiezen voor de soldeerbout. Het betreft een erg repetitieve handeling van lange adem, met een meditatief gehalte.

De kunstenaar haalt een zekere voldoening uit deze transformatie van plastic afval tot sculpturen die niet in de oceaan eindigen maar in de woonkamers van zij die de flessen in

eerste instantie wegwierpen.

De organische vormen van de sculpturen (wolken, luchtformaties ...) worden ingegeven door de gebogen vormen van de plastic flessen. De plastic sculpturen die in de CENTRALE worden voorgesteld, maken deel uit van een kunstwerk van 25 meter lang gerealiseerd in het Palais de Tokyo in Parijs in 2015 dat de kunstenaar in stukken heeft gezaagd en heeft aangepast voor andere tentoonstellingen, in haar logica van circulaire economie.

Kijktip: *Tatiana Wolska - "Meta-morphosis" / MAKING-OF*, Irène Laub Gallery, 2022: 5'30"

<https://www.youtube.com/watch?v=3BrBBEkl08&t=85s>

One Pallet Sculpture – Gênée, 2022

Tatiana Wolska

Tatiana Wolska maakte ook een reeks sculpturen met houten paletten die zij op straat vond en die zij willekeurig verzaagde. De kunstenaar herschikt de elementen tot een sculptuur zonder pretentie. Het werk krijgt zijn titel door zijn uiteindelijke vorm. Tatiana Wolska werkt momenteel aan een twintigtal houten sculpturen voor een tentoonstelling in Birmingham, en ook aan een 'sociale sculptuur' in de vorm van een grote houten hut waar contacten zullen plaatsvinden met lokale sociale organisaties rond de parallelle economie (tweedehands kleding, reparatie van objecten ...)

One pallet sculpture - Gênée, 2022. Tatiana Wolska, 148 x 36 x 38 cm, Wood pallet and screws. Courtesy of Irène Laub gallery and the artist

Papier brodé 2, 2019

Tatiana Wolska

Na de geboorte van haar dochtertje koopt Tatiana Wolska een geruisloze naaimachine om bij haar thuis te kunnen werken. De kunstenaar 'herstelt' stukjes papier van diverse grootte die dagelijks worden weggegooid. Ze begint meer bepaald aan een reeks borduursels op keukenpapier. Niet dat de vellen aan herstelling toe waren, maar door ze te bestikken, gaf de kunstenaar deze alledaagse voorwerpen een zekere waarde en kregen een aantal vellen keukenpapier, die anders zo vlot in de afvalcontainer eindigen, een tweede leven. De borduursels en stiksels zijn geïnspireerd op *Le manteau*, een novelle van Nicolas Gogol waarin een slecht betaalde ambtenaar de gaten in zijn kledingstuk laat herstellen door een couturier, tot op de dag dat het kledingstuk nog slechts aan elkaar hangt met reparaties en de couturier weigert om er nog aan te werken.

Citaat: "Het herstellen van eenvoudige dingen dwingt mijn respect af." Tatiana Wolska

Leestip: Gogol, N.V. (1843). *Le Manteau*. La Bibliothèque électronique du Québec, Collection À tous les vents, 371 : pp.4-59.

<https://beq.ebooksgratuits.com/vents/Gogol-manteau.pdf>

Papier brodé 2, 2019. Tatiana Wolska, 29 x 29 (framed), Sewing on tissue paper, Courtesy of Irène Laub gallery and the artist

Les mains sur la table, 2018

Benoît Felix (1969. Woont en werkt in Lustin, België)

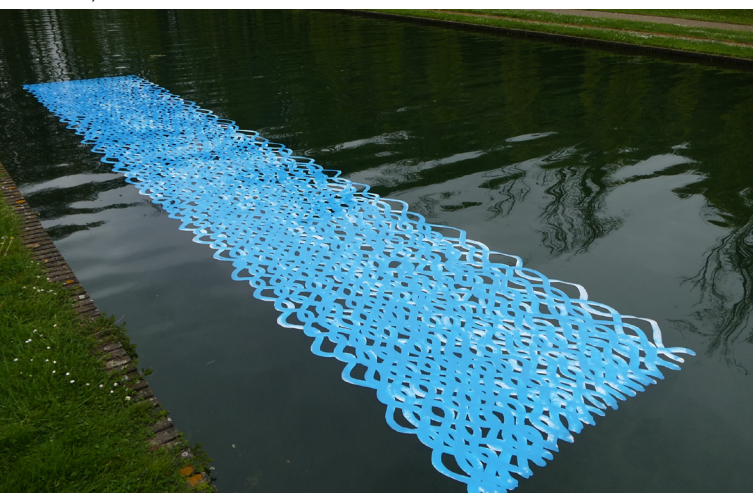
Het kunstwerk *Les mains sur la table* bestaat uit beelden van een handeling van Benoît Felix op een tafel en die op die tafel worden geprojecteerd. We zien hoe de kunstenaar met zijn handen ritmisch op tafel klopt alsof hij er zelf aan zit, maar in plaats daarvan verschijnt er slechts een beeld alsof het een spook is. Aan de tafel staat een stoel en de toeschouwers worden uitgenodigd om met de handen van de kunstenaar te spelen of eigenlijk met het beeld ervan. Het beeld overschrijdt op die manier een drempel en treedt binnen in de reële ruimte, terwijl de toeschouwers plaatsnemen aan de rand van het beeld.

Citaat: "Het beeld is zo jaloers op het voorwerp waarvan het het beeld is, dat, wanneer we het zijn gang zouden laten gaan, het de plaats van het voorwerp waarvan het het beeld is, zou innemen!" Benoît Felix

Kijktip: *Les mains sur la table* [uittreksel], video-installatie, Benoît Felix 2018 : 4'15"

<https://www.benoitfelix.com/oeuvres/les-mains-sur-la-table-hands-table>

Littoral, 2016 © Benoît Felix

Un filet d'eau (La mer est une interdiction de passer), 2013-2021

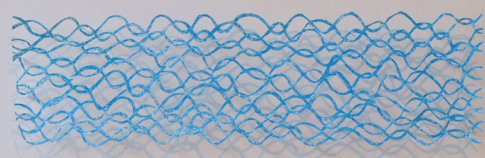
Benoît Felix

Un filet d'eau (La mer est une interdiction de passer) is een maquette, een hommage aan een ander kunstwerk van Benoît Felix uit 2016, getiteld *Littoral (La mer est une interdiction de passer – projet d'une barrière pour les côtes de l'Europe)*, een uitgesneden tekening van 8m lang, bestaande uit blauwe golven. *Littoral* wordt voorgesteld in een museale context tijdens een tentoonstelling in Botanique. Het kunstwerk wordt vervolgens een protestdoek wanneer het wordt gedragen bij de betoging 'Human wave for solidarity and humanity' op 25 februari 2018 in Brussel. Wanneer manifestanten het zich toe-eigenen, kan een kunstvoorwerp een politiek symbool worden, om de agressie aan de kaak te stellen van de boodschap die vluchtelingen krijgen. Het kunstwerk geeft dan letterlijk de onoverbrugbare barrière weer die door bepaalde politici wordt opgericht. Een vorm van schending van het kunstwerk maar eigenlijk ook een uitbundige bevrijding. Het kunstwerk is een manipuleerbaar voorwerp dat van status verandert in functie van de manier waarop het wordt ingezet. Plaats het kunstwerk op de grond, en het wordt weer het beeld van de zee. De toeschouwers bevinden zich aan de rand van het beeld en wanen zich aan zee.

Un filet d'eau (La mer est une interdiction de passer) in de CENTRALE doet ook dienst als barrière die, bevestigd aan de muur, de blik van de toeschouwer vangt en het verhaal vertelt van *Littoral*.

Kijktip: *Littoral*, Benoît Felix

<https://www.benoitfelix.com/oeuvres/littoral>

Un filet d'eau (La mer est une interdiction de passer) © Benoît Felix

Biblio/ webografie

Collard, F. (2020). L'économie circulaire. *Courrier hebdomadaire du CRISP*, 2455-2456, pp. 5-72. <https://doi.org/10.3917/cris.2455.0005>

Dupont-Besnard, M. (2021). *3 000 déchets excavés d'un site archéologique, le désastreux symbole de « l'ère du plastique »*. Numerama. <https://www.numerama.com/sciences/680547-3-000-dechets-excaves-dun-site-archeologique-le-desastreux-symbole-de-lere-du-plastique.html>

Gogol, N.V. (1843). *Le Manteau*. La Bibliothèque électronique du Québec, Collection À tous les vents, 371 : pp.4-59.

<https://beq.ebooksgratuits.com/vents/Gogol-manteau.pdf>

Mytum, H., & Meek, J. (2021). *The Iron Age in the Plastic Age: Anthropocene signatures at Castell Henllys*. *Antiquity*, 95(379), 198-214. doi:10.15184/aqy.2020.237

<https://www.cambridge.org/core/journals/antiquity/article/iron-age-in-the-plastic-age-anthropocene-signatures-at-castell-henllys/716DAC98547C4A4D971E2E916589B8A3>

POMIAN, K., (2001). Collection : une typologie historique. *Romantisme*, 112, p.9.

Rodney, W. (2021). *L'appropriation culturelle*. Anacaona Editions : 166 p.

<https://www.benoitfelix.com/>

<https://www.leadmayer.net/>

<https://www.maellemaisonneuve.com/>

<https://leadmayer.net/artworks/the-collection-of-the-empathetics/>

<https://www.maellemaisonneuve.com/La-collection-des-Empathiques>

<https://galilaspoc.com/fr>

<https://l-e-c-h-a-t-e-a-u.be/>

<https://files.cargocollective.com/c1780544/>

[Leadmayeretmaellemaisonneuve_portfolio2022.pdf](https://www.leadmayer.net/artworks/the-collection-of-the-empathetics/)

<https://irenelaubgallery.com/artistes/tatiana-wolska/>

Activiteiten in het vizier

De workshops van de CENTRALE

Woensdag 13 december 23 - 10 & 24 januari 24
- 14 & 28 februari 24 - 13 maart 24

14:00 > 16:00 - € 5 (inclusief toegangsticket
expo en materiaal).

Intergenerationele workshops vanaf 8 jaar.

Info en inschrijvingen: info@centrale.brussels

CENTRALE | atelier

**Er worden ook workshops georganiseerd op
verzoek, aarzel niet om inlichtingen in te winnen.**

Van sculptuur tot diens afdruk
met de kunstenaar Brigitte Hoornaert

“Verzamelen, tekenen, assembleren en dan een afdruk maken” zijn de belangrijkste handelingen die na elkaar worden voorgesteld in elke workshop. Beginnend met een tekening, voor een eerste observatie, tot de afdruk van een zelfgemaakte sculptuur om deze aan het einde van de workshop in beweging te brengen. Een uitnodiging om te creëren met verschillende materialen, technieken en formaten. Een sculptuur die zowel een instrument als een ervaring wordt. Gebruikte technieken: walnootinkt, houtskool, aquarel, tekenen met een vergrootglas (bestudering van details ...), monotype, uitsnijden.

Frankenstein Clinic Workshop

workshop *upcycling* avec l'artiste Olivier Goka

Zaterdag 13.01 & 17.02.2024 – 14:00 > 17:00

Geen inschrijving nodig - Interactieve workshop, iedereen welkom (kinderen dienen vergezeld te zijn door een volwassene) - Gratis

CENTRALE | atelier

Maak kennis met *upcycling* in het gezelschap van de kunstenaar Olivier Goka en creëer je gerecycleerde speelgoed met kapot plastic speelgoed.

Over de kunstenaar:

Olivier Goka is een in Brussel gevestigd Belgisch kunstenaar die is gespecialiseerd in het creëren van originele kunstwerken in gerecycleerd plastic. Hij recupereert, bewerkt en assembleert allerhande bijeengesprokkelde voorwerpen om er een veelheid van verrassende en uiteenlopende composities en personages mee te maken.

Sommige plastic voorwerpen of stukken vindt hij gewoon op straat of in vuilnisbakken op de rommelmarkt, maar andere krijgt hij van mensen uit zijn omgeving. Hij sorteert en klasseert alles in zijn atelier. Bij het assembleren geldt één eenvoudige regel: er wordt niets gewijzigd aan de originele vorm en kleur van de gerecupereerde stukken.

Contactpersonen team Bemiddeling

Patricia Balletti – Cultureel bemiddelaarster

patricia.balletti@brucity.be

+32 (0)2 279 64 43

Laura Pleuger – Publieksverantwoordelijke

laura.pleuger@brucity.be

+32 (0)2 279 64 72

CENTRALE | hall FOR CONTEMPORARY ART

Monografische en thematische tentoonstellingen van Brusselse, Belgische en internationale kunstenaars, en parallel daaraan een multidisciplinaire programmatie

CENTRALE | box FOR CONTEMPORARY ART

Solotentoonstellingen van laureaten die de prijs van de Stad Brussel ontvingen in het kader van langdurige samenwerkingsverbanden (ArtContest, Mediatine, Watch this Space, enz.)

CENTRALE FOR CONTEMPORARY ART

CENTRALE | vitrine FOR CONTEMPORARY ART

Sint-Katelijnestraat 13
In-situ-installaties van Brusselse kunstenaars na oproep en selectie door een professionele jury

CENTRALE | atelier FOR CONTEMPORARY ART

Creatieve workshops, vertoningen, talks, lezingen, dj-sets, enz.

CENTRALE | extramuros FOR CONTEMPORARY ART

Brussel: installaties in de openbare ruimte (werken van l'Atlas) en samenwerkingsverbanden
Internationaal: tentoonstellingen en samenwerkingsverbanden op verplaatsing